

DEDE KORKUT

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research
Cilt/Volume 9 Sayı/Issue 22 Ağustos/August 2020 s. 195-209
DOI:http://dx.doi.org/10.25068/dedekorkut355
Mainz-Almanya/Germany

Araştırma Makalesi/ Research Article

Fatiha Tefsiri'ndeki Fiillerin Semantik Açıdan Değerlendirilmesi

Semantic Evaluation Of The Actions In Fatiha Tefsiri

Öz

Fatiha Tefsiri Hacı Bektâş-ı Velî'nin tefsir tarzında yazmış olduğu eserlerinden biridir. Eserde Fatihâ süresindeki sözcüklerin sayıları ve tasavvufî yorumlar bulunmaktadır. Bununla birlikte eser, Eski Anadolu Türkçesinin dil özelliklerini taşımaktadır. Çalışmada Fatihâ Tefsiri adlı eserde geçen fiiller, anlam açısından değerlendirilerek bu alandaki çalışmalara katkıda bulunabilmek amaçlanmıştır. Eserde geçen fiiller, tarama ve sınıflandırma yöntemleri kullanılarak anlamlarına göre gruplandırılmıştır. Çalışmada tarama yöntemi kullanılarak toplam 265 fiil tespit edilmiştir. Sınıflandırma yöntemi kullanılarak fiillerin tamamı anlamlarına göre tasnif edilmiştir. Başlıklarına göre tasnif edilen fiiller metinde geçtiği cümlelerle örneklendirilmiştir. Böylece Fatihâ Tefsiri'nde bulunan fiil varlığı anlamlarına göre değerlendirilmiş, fiillerin anlamlandırıldığı başlığa göre kullanım sıklıkları verilmiş ve ulaşılan verilere göre çıkarımlarda bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Fatihâ Tefsiri, Fiiller, Semantik Sınıflandırma.

Abstract

Fatiha Tefsiri is one of the works written by Hacı Bektâş-ı Velî in tafsir style. In the work there the numbers and sufi interpretations of the words in the Fatiha. In addition the work has the language features of Old Anatolian Turkish. In the study it is aimed to contribute to the studies in this field by evaluating the verbs in Fatiha Tefsiri in terms of meaning. Verbs in the work are grouped according to their meanings using screening and classification methods. In the study a total of 265 verbs were determined using the screening method. Using the classification method all verbs are classified according to their meanings. Verbs classified according to their titles are exemplified by sentences in the text. Thus the verb existence in the Fatiha Tefsiri was evaluated according to its meanings usage frequencies were given according to the title in which the verbs were made sense and inferences were made according to the data obtained.

Keywords : Fatiha Tefsiri, Verbs, Semantic Classification.

Fatma KOÇ*

Sorumlu Yazar/ Corresponding Author

* Dr. Öğretmen
MEB, Adıyaman-Türkiye.
Elmek: ssazak@baskent.edu.tr
ORCID: https://orcid.org/

Makale Geçmişi/ Article History

Geliş Tarihi: 28.06.2020
Kabul Tarihi: 16.07.2020
E-yayın Tarihi: 15.08.2020

Giriş

Fatihâ Tefsiri Hacı Bektâş-ı Velî'nin dinî ve tasavvufî konuları içeren eserlerinden biridir. Eser Fatihâ süresinin yorumunu ihtiva etmekle birlikte birçok dinî motifi de içerisinde barındırmaktadır.

Fatıha Tefsiri'nde Fatıha okumanın öneminden, Hz. Muhammed'den, namazın öneminden, tamuda yani cehennemde bulunan kuyulardan, dört kutsal kitaptan, Kâbe'den, uçmaktan, sekiz uçmak kapısından, peygamberlerden bahsedilmiştir. Eser Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik özelliklerini taşımaktadır. Eserde Fatıha sûresindeki kelimelerin sayıları ve bu sûrede kullanılmayan harflerle ilgili tasavvufi yorumlar yapılması eserin dikkat çekici bir özelliğidir (Özcan, 2012: 67).

“Evvel se'dür tamunun bir adı sübûrdur. Elhamdü sûresin okıyan sübûrdan âzâd ola.”

Fatıha Tefsiri'nde Hacı Bektâş-ı Velî'nin Fatıha sûresine bakışını ve onun akıcı üslubunu anlayabiliriz. Onun manevî felsefesi metnin tamamına yerleşmiştir. Dolayısıyla metinde kullanılan fiillerin incelenmesi onun sözcük dünyasına dair bir fikir edinilmesini sağlayacaktır. Cehennemde bulunan kuyulardan, azaplardan, çeşitli âyetlerden, Rasûlullah'tan, namaz kılmaktan, tamunun adlarından, dört kutsal kitaptan, Kâbe'den, uçmaktan, sekiz uçmak kapısından ve peygamberlerden bahsetmiştir (Koç, 2019: 5). Fatıha “feth” kökünden türemiş bir sözcüktür. “Açmak, açıklığa kavuşturmak” anlamlarına gelmektedir. Kur'ân-ı Kerim'in ilk sûresi olması sebebiyle önemli bir yere sahiptir. Fatıha sûresi Mekke'de indirilmiştir. Ayrıca bu sûre için farklı adlandırmalar da kullanılmıştır. Fatıha Tefsiri'nde Fatıha sûresindeki kelimeler tek tek yorumlanmıştır. Cehennem kuyuları ayrı ayrı adlandırmalara tabi tutulmuştur. Eserde Fatıha Suresi'ndeki kelimelerin sayıları ve bu sûrede kullanılmayan harflerle ilgili tasavvufi yorumlar yapılması eserin dikkat çekici bir özelliğidir (Özcan, 2008: 44). Eserde Eski Anadolu Türkçesinin ses ve şekil özellikleri görülmektedir. *uçmak, dükelî, tamu, kulaguz, eyt-* gibi sözcükler eserde geçmekte olup söz varlığı açısından da bu dönemin özelliklerini taşımaktadır. Metinde Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait sıkça kullanılan fiillere de rastlanmıştır. Metinde mevcut olan fiiller, Hacı Bektâş-ı Velî'ye ait terminolojinin içerisinde yer almakta olup anlam temelinde incelenmiştir.

Fiil; iş, oluş ve kılış bildiren sözcüklerdir. Anlamlarına göre ve yapılarına göre gruplandırılırlar. Çekime uğramış her bir fiilin biçimsel ve anlamsal değerleri mevcuttur (Şahin, 2000-2001: 96). Fiiller bazı durumlarda tek başlarına bazı durumlarda ise bir isim unsuruyla birleşerek dil içerisinde var olurlar. Fiiller, insan dilinde ciddî bir rol oynarlar; cümlede bahsedilen varlıkları zorlar ve birbiriyle ilişkilendirirler (Yaylagül, 2005: 19). Türkçe fiiller açısından oldukça zengin bir dildir. Söz varlığı içerisinde fiiller ve fiillerin oluşturduğu yapılar oldukça önem taşır. Bu noktada özellikle birleşik fiillerin rolü büyüktür. Türkçede yeni kelime yapma yollarından biri de birleştirme yoludur (Özkan, 2013: 13). Birleşik fiiller, anlatımı daha kuvvetli kılmakla birlikte farklı yapıdaki sözcüklerle bir arada kullanılan fiiller dile ayrı bir zenginlik katmaktadır.

Birleşik fiiller, bir isim ile bir yardımcı fiilin veya iki ayrı fiil şeklinin yahut da isim soylu bir veya birden fazla kelime ile bir esas fiilin birleşmesinden oluşan ve tek bir kavrama karşılık olan fiil türleridir (Kokmaz, 2003: 791). Çalışmamızda fiiller anlamlarına göre gruplandırılmış olup 11 başlık içerisinde değerlendirilmiştir. İncelenen fiiller içerisinde *et-, eyle-, ol-, kıl-* yardımcı fiilleriyle kurulan birleşik fiiller de bulunmaktadır. Bu birleşik fiiller bazen Türkçe kökenli bir isimle kurulabileceği gibi yabancı kökenli bir isimle de kurulmuştur. Fiillerin bu şekilde farklı yapılar oluşturması dile söz varlığı açısından bir zenginlik kazandırmıştır. Dile yabancı kelime giriş yollarından biri olan bu yapılar söz konusu yönüyle söz varlığının, kelime kadrosunun çeşitlenip zenginleşmesine de katkı sağlamaktadır (Datlı, 2015: 800).

Çalışmada öncelikle fiiller tespit edilmiş, daha sonra anlamlarına göre kategorize edilerek gruplandırılmıştır. Fiillerin anlamı metne göre anlamlandırılmış olup kullanım sıklıkları verilmiştir. Fiiller hakkında verilen açıklamalar, incelenen fiillerin geçtiği cümlelerle desteklenmiştir. Anlamlarına göre değerlendirilen fiillerin sayısal verileri sonuç kısmında verilmiş olup bu verilere dayanarak çıkarımlara ulaşılmıştır.

1. İzah Bildiren Fiiller

beyân eyle-: *beyân eyle-* fiili metinde “açıklamak, izah etmek” anlamlarında kullanılmıştır. 1. Açıklama, bildirme, 2. Anlatım yolu ile tarzını konu edinen edebî bilgiler dalı (Parlatır, 2014: 188). *beyân* köken olarak Arapça bir sözcüktür. Türkçe kökenli *eyle-* yardımcı fiiliyle birlikte fiil türünde kullanılmıştır. *eyle-*: ‘eylemek’ (Gülensoy, 2007: 351). Metinde ise Hz. Muhammed’in sözü belirtilirken açıklama belirten bir fiil olan *beyân eyle-* fiili kullanılmıştır. Metinde toplam 1 kez geçmiştir.

“...müzekkâ müctebâ murtazâ Muhammed Mustafâ salla’llâhu Öaleyhi ve Öala âlihî ve ashabihî ve ezvâcîhî ve evlâdihî ve zürriyâtihi ve hulefâ’yihî’r-râşidîne’l-mürşidîne’l-mehdiyyîn ba’dehû lafz-ı gevher-i bârından **beyân eyler.**”

rivâyet id-: *rivâyet id-* fiili metinde bir kişiden yapılan alıntılar verilirken yani açıklama gerektiren noktalarda kullanılmıştır. *rivâyet*: 1. Bir haber veya olayı nakletme, hikâye, 2. Nakledilen hikâye ve haber, 3. Bir konu hakkında birtakım kimseler tarafından naklolunan hadise (Parlatır, 2014: 1415). *rivâyet* köken olarak Arapça bir sözcüktür. Türkçe kökenli *id-* yardımcı fiiliyle birlikte kullanılarak fiil türünde kullanılmıştır. Metinde toplam 2 kez geçmiştir.

“Ve dahı şöyle **rivâyet iderler.**”

“Enes bin Mâlik şöyle **rivâyet ider.**”

dimek ol-: *ol-* fiili metinde çoğunlukla yardımcı fiil olarak kullanılmıştır. *dimek ol-* şeklindeki kullanımı ise “bir durum hakkında bilgi vermek ve bir hususu anlatmaya çalışmak” anlamında kullanılmıştır. *ol-*: Varlık kazanmak, meydana gelmek, vuku bulmak (Gülensoy, 2007: 620). “*ol-*” fiili köken olarak Türkçe bir fiildir. *dimek ol-* izah bildiren fiiller içerisinde toplam 1 kez geçmiştir. *ol-* yardımcı fiili isim ve isimleşmiş sözcüklerle birleşerek birleşik fiil oluşturur. *bol*: Oluş bildiren birleşik fiiller yapar (Şirin, 2016: 542).

“Ya’ nî bunlar **dimek olur.**”

2. Algı Bildiren Fiiller

işit-: *işit-* fiili metinde “duymak, bir sesi algılamak” anlamında kullanılmıştır. *işit-*: işitmek, duymak (Gülensoy, 2007: 441). Köken olarak Türkçe bir fiil olup metinde toplam 1 kez geçmiştir.

“Dördüncü göge erdügümde bir katı âvâz **işitdüm.**”

bil-: *bil-* fiili metinde “kabul etmek, anlamak” anlamında kullanılmıştır. *bil-*: Bir şeyi anlamış ve öğrenmiş bulunmak (Gülensoy, 2007: 144). Köken olarak Türkçe bir fiil olmakla birlikte metinde toplam 5 kez geçmiştir.

“Dahı **bilgil** kim “elhamdülillâhi” sûresi yidi âyetdür.”

“Size her kim ki sıdkıla ihlâsıla îmân getirse dahı peygamberi Hak **bilse** namâz kılsa Hak te’âlâ tamuyıla anun arasında yitmiş bin rahmet perdesin kıla.”

3. Psikolojik Durum Bildiren Fiiller

yüzü düş-: Metinde *yüzü düş-* “herhangi bir duruma üzülmünün yüze yansıması” anlamında kullanılmıştır. Meleklerin yüksek bir sesin heybetinin sonucunda yüzlerinin düştüğü belirtilmiştir. *yüzü düş-:* somurtmak (Akalin, 2011: 2631). *düş-* fiili köken olarak Türkçe bir fiildir. *yüzü düş-* ifadesi iki sözcüğün kalıplaşması sonucunda deyimleşmiştir. Metinde toplam 1 kez geçmiştir.

“Dükeli feriştelere **yüzün düştüler.**”

kork-: *kork-* fiili metinde “herhangi bir varlıktan ürkmek, çekinmek” anlamında kullanılmıştır. *kork-:* korku duymak, ürkmek, dehşete kapılmak (Gülensoy, 2007: 542). Köken itibarıyla Türkçe bir fiil olup metinde toplam 1 kez geçmiştir.

“Yâ kulum kimden **korkarsın.**”

sevin-: *sevin-* fiili metinde “bir durum karşısında mutlu olmak” anlamında kullanılmıştır. *sevin-:* sevinç duymak (Gülensoy, 2007: 759). *sevin-* fiili köken itibarıyla Türkçe bir fiildir. Metinde toplam 2 kez geçmekte olup *sevün-* biçimiyle de fonetik bir farklılıkla kullanıldığı da görülmüştür.

“Kaçan bir dünyâ begiyle kelimât itsenüz **sevinürsüz.**”

“Pes ol padişâhlar padişâhiyla kelimât itmege niçün **sevünmezsiz.**”

ağla-: Metinde *ağla-* fiili herhangi bir duygulanma sonucunda gözyaşı dökmek” anlamında kullanılmıştır. *ağla-:* ağlamak (Gülensoy, 2007: 56). *ağla-* fiili köken olarak Türkçe bir fiil olmakla beraber metinde toplam 2 kez geçmiştir.

“Niçün **ağlarsın?**”

“Rikkat idüp ziyâde **ağladı.**”

4. İletişim Bildiren Fiiller

eyd-: *eyd-* fiili metinde “söylemek, demek” anlamlarında kullanılmıştır. *eytmek:* söylemek, demek, anlatmak (İlhan, 2010: 466). *iyd-, ey-, eyt-, eyit-* gibi bazı fonetik farklılıklarla birlikte hemen hemen birçok eserde sıkça kullanılan bir fiildir. *eyd-* fiiline Fatıha Tefsiri'nde de oldukça tesadüf edilmiştir. Köken olarak Türkçedir. Ancak günümüzde standart Türkçede kullanım dışında kalmış olup metinde toplam 33 kez geçmiştir.

“Sen Tanrı'ya Hak Te'âlâ **eydür.**”

“Hak **iydür.**”

kıgır-: *kıgır-* fiili metinde “çağırarak, davet etmek” anlamında kullanılmıştır. *kıgır-:* çağırarak, davet etmek, seslenmek (İlhan, 2010: 466). Hz. Muhammed, Hak Te'âlâ'nın kendisini miraca çağırıldığını belirtmiştir. Metinde toplam 1 kez geçmiştir. Eski Anadolu Türkçesi döneminde sıkça kullanılırken günümüzde kullanım dışında kalmıştır. *kıgır-* fiili Yunus Emre tarafından da sıkça kullanılmıştır. Günümüzde standart Türkçede kullanılmamaktadır. “Ol gice kim Hak subhânehû ve te'âlâ beni Mi'râc'a **kıgırdı.**”

sor-: *sor-* fiili metinde “aramak, merak duygusunun dile gelmesi” anlamında kullanılmıştır. *sor-*: sor- etmek (Gülensoy, 2007: 799). Köken olarak Türkçe bir fiil olmakla birlikte günümüzde varlığını korumaktadır. Metinde toplam 8 kez geçmiştir.

“Mecmû‘ tevâbi yanına cem‘ olup **sordular.**”

“Enes bin Mâlik şöyle rivâyet ider kim Hazret-i Resûlu’llâh sa’llâllâhu ‘aleyhi vesellem’e **sordum** ki Fatiha’nun sevâbı ne kadardur.”

di-: *di-* fiili “söylemek, aktarmak” anlamına geldiği gibi metinde de bu anlamıyla kullanılmıştır. *de-*: Söylemek (Gülensoy, 2007: 270). Fonetik farklılık nedeniyle metinde *di-* şeklindedir. Köken olarak Türkçe bir fiildir. *de-* ve *söyle-* fiilleri bütün Oğuz grubu Türk lehçelerinde söyleme sürecini genel anlamda anlatırlar (Erdem, 2007: 95). Günümüzdeki kullanımı devam etmektedir. Metinde toplam 5 kez kullanılmıştır.

“Bu âvâz anun âvâzıdır **didi.**”

“Levh-i mahfûzda sûretü’n-Nâs **dirlir.**”

“Her kişi kim namâza girse Allâhuekber **dise** ya’ni ilâhî ekber ben ma’siyet denizine düştümse sen ihrâc eyle.”

söyle-: *söyle-* fiili “konuşmak” anlamında kullanılmıştır. Köken itibariyle Türkçe bir fiildir. *söyle-*: Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak (Gülensoy, 2007: 809). Günümüzde de kullanılan bir fiildir. Metinde toplam 1 kez geçmiştir.

“Yâ Cebra’îl ol kuyunun vasfını ne katı **söyledün.**”

it-: Metinde *it-* fiili “ifade etme, dile getirme” anlamında kullanılmıştır. *et-*: Yapmak, uygulamak, eylemek (Gülensoy, 2007: 345). Fatiha sûresinin içerisinde yer alan *euzübillâhi* ifadesini “dile getirse” anlamında kullanılmıştır. Metinde *it-* fiili bu tür ifadelerle kullanılmıştır. *it-* fiili *kelimât it-*, *zıkr it-* şeklinde hem yardımcı fiil olarak hem de iletişim bildiren fiiller olarak metinde yer almıştır. Köken olarak Türkçe bir fiildir. Metinde toplam 4 kez geçmiştir.

“Kaçan bir dünyâ begiyle kelimât **itsenüz** sevinürsüz.”

“Hak Te’âlâ Tevrît ve İncil’de ve Zebûr’da her ne kim zıkr **itdise** mecmû’î Kur’ân’dur kim Fatiha’yı sıdkıla okıya.”

cevâb vir-: *cevâb* Arapça kökenli isim ve *ver-* Türkçe kökenli fiilin bir araya gelmesiyle oluşmuş birleşik bir fiildir. “bir duruma karşılık vermek” anlamında kullanılmıştır. Metinde toplam 1 kez kullanılmıştır.

“**Cevâb virdi** kim bundan artuk ne ola.”

mektûb gönder-: Arapça kökenli *mektûb* sözcüğü ve Türkçe kökenli *gönder-* fiilinin bir araya gelmesiyle oluşmuş birleşik bir fiildir. Metinde toplam 1 kez kullanılmıştır.

“Hikâyetde şöyle rivâyet eydürler ki kayser-i Rûm Mu’âviye’ye **mektûb gönderdi.**”

5. Oluşum Bildiren Fiiller

yarat-: Metinde *yarat-* fiili “meydana getirmek, oluşturmak” anlamında kullanılmıştır. *yarad-*, *yaradıl-* şeklinde fonetik farklılıklarla metinde yer almıştır. Köken

olarak Türkçe bir fiildir. Metinde *yarat-* fiili Allah'ın yarattığı unsurlar üzerinde kullanılan bir fiil olarak tespit edilmiştir. Metinde toplam 16 kez geçmiştir.

“Hak subhânehû ve te'âlâ altmış deniz **yaratdı.**”

“Hak Te'âlâ on sekiz bin 'âlemi **yaratdı.**”

in-: *in-* fiili metinde Fatıha sûresinin inmesi yani “bir sûrenin meydana gelmesi” anlamında kullanılmıştır. *in-* fiili metinde “bir unsurun oluşması” anlamında kullanılmıştır. Köken itibarıyla Türkçe bir fiil olup metinde toplam 3 kez geçmiştir.

“Bugün Muhammed'e Fatıha sûresi **indi.**”

“Yine **indi.**”

nâzil ol-: *nâzil* Arapça kökenli isim ile *ol-* yardımcı fiilinin bir araya gelmesiyle oluşturulan birleşik fiildir. Metinde ise “bir sûrenin indirilmesi” anlamında kullanılmıştır. “Fatıha sûresinin oluşturulması, meydana getirilmesi” anlamlarında kullanılmıştır. Metinde toplam 1 kez geçmiştir.

“Hazret-i Resûl sallallâhu 'âleyhi veselleme evvel Fatıha **nâzil oldu.**”

gönder-: Metinde *gönder-* fiili “yaratmak, oluşturmak” anlamlarında kullanılmıştır. Kur'ân'ın indirilmesini belirtmek amacıyla kullanılmıştır. Köken itibarıyla Türkçe bir fiil olmakla birlikte metinde toplam 1 kez geçmiştir.

“Ne kadar ki Kur'ân **gönderdi.**”

6. Emir Bildiren Fiiller

buyur-: *buyur-* fiili metinde Allah'ın ve Kur'ân'ın emirlerini belirtmek amacıyla kullanılmıştır. Yardımcı fiil göreviyle kullanılan bir fiil değildir. Köken itibarıyla Türkçe bir fiil olup metinde toplam 7 kez geçmiştir.

“Nitekim Hak Celle **buyurur.**”

“vele'in kefertüm inne azâbil e şedîdün” deyü **buyurulmuş.**”

7. Dönüşüm Bildiren Fiiller

kızdur-: *kızdur-* fiili “ısıtmak” anlamında kullanılmıştır. kızdır-: 1. Kızmasına sebep olmak, kızmasını sağlamak, 2. Isıtmak (Gülensoy, 2007: 523). Metinde *gayya* adı verilen cehennem çukurlarının ısıtıldığından bahsedilmiştir. *kızdur-* fiili ısı açısından düşük bir nesneyi sıcak bir duruma dönüştürmek fonksiyonuyla kullanılmıştır. Fiil, ısı açısından bir dönüşümü ifade etmiştir. Metinde toplam 3 kez kullanılmıştır.

“Ol kuyuyı bin yıl **kızdurdılar.**”

“Bin yıl dahı **kızdurdılar.**”

ol-: *ol-* fiili metinde dönüşüm bildiren anlamda toplam 4 kez kullanılmıştır. *kapkara ol-*, *appağ ol-*, *ağu ol-* fiilleri metinde bir değişimi ve geçişi ifade etmektedir. *ol-* fiili yardımcı fiil olarak bahsedilen dört fiil içerisinde kullanılmıştır. Köken itibarıyla Türkçe bir fiildir.

“Kapkara **oldı.**”

“Ya'Önî her kim namâzı kasdıla terk itse kâfir **olur.**”

ir-: *ir-* fiili metinde “bir mesafeye ulaşmak” anlamında kullanılmıştır. Mesafede açısından bir dönüşüm ifade edilmiştir. *er-*: Ulaşmak, varmak, erişmek, yetişmek; olmak, olgunlaşmak, anlamak (Gülensoy, 2007: 336). Metinde *ir-* fiili, dönüşüm bildiren anlamıyla 1 kez kullanılmıştır.

“Dibine dahı şimdi **irdi.**”

8. Hareket Bildiren Fiiller

düş-: *düş-* fiili metinde “bir yerden başka bir yere ulaşmak” anlamında kullanılmıştır. *düş-*: Düşmek; yüksekte yere inmek (Gülensoy, 2007: 314). Toplam 2 kez kullanılmıştır.

“Eger anun ağzından bir katre ağu dünyâ denizlerine **düşdi.**”

“Her kişi kim namâza girse Allâhuekber dise yaÖnî ilâhî ekber ben ma’siyet denizine **düşümse** sen ihrâc eyle.”

vir-: *vir-* fiili metinde “herhangi bir şeyi karşı tarafa iletmek” anlamında kullanılmıştır. Köken itibariyle Türkçe bir fiil olup metinde toplam 10 kez kullanılmıştır.

“TeÖâlâ Mûsâ peygambere (a.s) münâcâtı Tûr Tagı’nda **virdi.**”

“İbrâhîm peygambere (a.s) münâcâtı mescitler içinde **virdi.**”

yi-: *yi-* fiili metinde “her türlü nimetten faydalanmak” anlamında kullanılmıştır. Köken itibariyle Türkçe bir fiildir. Toplam 1 kez geçmiştir.

“Yâ Resûlullah bu kuyu şol kişinin yiridür kim Hak teÖâlânun niÖmetin **yiye.**”

yaz-: *yaz-* fiili metinde “herhangi bir nesne ile bir yazı oluşturmak” anlamında kullanılmıştır. *yaz-*: 2.Yazı ile anlatmak, yazıya dökmek (Gülensoy, 2007: 1100). Metinde toplam 17 kez kullanılmıştır. Köken itibariyle Türkçe bir fiildir.

“Nidâ geldi kim **yaz** yâ kalem eyitdüm ki ne **yazayım.**”

“Nidâ geldi kim **yaz** errahmâni’rrahim.”

9. Durum Bildiren Fiiller

ol-: *ol-* fiili metinde isimlerle birlikte yardımcı fiil görevinde kullanılarak durum bildiren fiiller oluşturmuştur. Köken olarak Türkçe bir fiildir. Metinde toplam 20 kez geçmiştir.

“Üçü bişe kat sekiz harf **olur.**”

“On harfi sekize katsan on sekiz **olur.**”

terk it-: *terk it-* fiili metinde “düzenli yapılan ibadeti bırakmak” anlamında kullanılmıştır. “her zaman yapılan bir eylemden uzaklaşmak” anlamını ifade etmektedir. Arapça kökenli *terk* sözcüğü ile *et-* yardımcı fiillerinin birleşmesiyle oluşmuştur. Metinde toplam 1 kez geçmiştir.

“Ya’ nî her kim namâzı kasdıla **terk itse** kâfir olur.”

kop-: *kop-* fiili “bir yerden ayrılmak” anlamında kullanılmış olup durum bildiren bir fiildir. *kop-*: Herhangi bir yerinden ikiye ayrılmak; yerinden ayrılmak, gövdeden

ayrılmak (Gülensoy, 2007: 540). Köken itibariyle Türkçe bir fiil olup metinde toplam 1 kez kullanılmıştır.

“Ol kuyuyu kızdururlarken bir taş **kopdı** idi.”

al-: *al-* fiili metinde “sahip olunanlardan mahrûm etmek” anlamında kullanılmıştır. Köken itibariyle Türkçe bir fiil olup metinde toplam 1 kez kullanılmıştır.

“Ve her kim niÖmete şükremese ol niÖmet andan **alınur**.”

eyle-: *eyle-* fiili metinde yardımcı fiil olarak kullanılmış olup durum bildirmektedir. Fiil bir isim unsuruyla bir araya gelerek durum bildiren birleşik fiil oluşturmaktadır. Köken itibariyle Türkçe bir fiil olmakla beraber metinde toplam 4 kez geçmiştir.

“Her kişi kim namâza girse Allâhuekber dise yaÖni ilâhî ekber ben ma’siyet denizine düştümse sen **ihrac eyle**.”

“Her kim bu yidi âyeti okısa Hak teÖâlâ anı yidi tamudan **âzâd eyleye**.”

sığın-: *sığın-* fiili metinde “korunmak amacıyla Allah’a dayanmak” anlamında kullanılmıştır. Fiil “Allah’a en yakın olmak” anlamı taşımaktadır. *sığın-*: İltica etmek (Gülensoy, 2007: 765). Köken olarak Türkçe bir fiil olup metinde toplam 1 kez geçmiştir.

“Dahı namâza başlayup itse “e’uzubillâhi” yaÖnî **sığındum**.”

başla-: *başla-* fiili metinde “bir duâyı okumaya girişmek” anlamında kullanılmıştır. Köken olarak Türkçe bir fiil olup metinde toplam 1 kez geçmiştir.

“Ya’ nî Allâh adıyla **başladum**.”

dile-: *dile-* fiili metinde isimle yan yana gelerek yardımcı fiil görevinde olup “çare istemek” anlamında kullanılmıştır. *dile-*: İsteği ve dileği söylemek, dilemek (Gülensoy, 2007: 284). Köken olarak Türkçe bir fiildir ve metinde toplam 2 kez geçmiştir.

“Dahı senden yardım **dilerüz**.”

“Ne yardım **dilersin**.”

kulaguzla-: *kulaguzla-* fiili metinde “doğru yolu göstermek, yönlendirmek” anlamında kullanılmıştır. Köken olarak Türkçe bir fiildir. Fonetik bir farklılıkla *kılavuzla-* şeklinde de kullanılmıştır. Metinde toplam 2 kez geçmiştir.

“Ya’ nî bizi toęrı yola **kulaguzla**.”

“sırâta’lleşine şol kişilerin yolına **kulavuzla**.”

kıl-: *kıl-* fiili metinde “sayma, addetme” anlamında kullanılmış olup durum bildirmektedir. *kıl-*: Yapmak, etmek, eylemek, kılmak (Gülensoy, 2007: 507). Köken olarak Türkçe bir fiildir. Metinde durum belirten fiil olarak toplam 1 kez geçmiştir.

“Dahı azgunlardan **kılmağıl**.”

yas tud-: *yas tud-* fiili metinde “üzülmek” anlamında kullanılmıştır. Şeytan, Fatıha sûresinin indirilmesine çok üzülmüş ve bu sebeple ağlamıştır. Onun üzüntüsü ise *yas tud-* fiili ile belirtilmiştir. Köken olarak Türkçe bir fiildir. Metinde toplam 1 kez geçmiştir.

“Ve dahı şöyle rivâyet iderler kim Hazret-i Rasûlullâh’a Hak Te’âlâ kıbalından Fatıha sûresi indigü vakt İblîs Öaleyhi’l-la’ne **yas tuddı.**”

azdur-: *azdur-* fiili metinde “yoldan çıkarmak, şaşkırtmak” anlamında kullanılmıştır. Şeytanın Fatıha sûresinin indikten sonra insanları yoldan çıkaramayacağını belirtmek için bu fiil kullanılmıştır. Köken olarak Türkçe bir fiildir ve metinde toplam 1 kez geçmiştir.

“Ben anları **azdurımasam** gerek imdi iy mü’minler beşâret olsun size.”

âciz kal-: *âciz kal-* fiili metinde “elden bir şey gelmeme” anlamında kullanılmıştır. Arapça kökenli *âciz* sözcüğü ile Türkçe kökenli *kal-* fiilinin bir araya gelmesiyle oluşmuş birleşik bir fiildir. Metinde toplam 1 kez kullanılmıştır.

“Mu’âviye **âciz kaldı.**”

tur-: *tur-* fiili metinde “hareketsizce kalmak” anlamında kullanılmış olup durum bildirmektedir. Köken itibariyle Türkçe bir fiil olup metinde toplam 2 kez geçmiştir.

“Mu’âviye **âciz kaldı turdı.**”

“Bin yıl hevâda mu’allak **turdı.**”

minnet it-: *minnet it-* fiili metinde “boyun eğmek” anlamında kullanılmıştır. Arapça kökenli *minnet* sözcüğü ile *et-* Türkçe kökenli fiilinin bir araya gelerek oluşturduğu birleşik bir fiildir. Metinde toplam 1 kez kullanılmıştır.

“Hiç **minnet itmedi.**”

sakla-: *sakla-* fiili metinde “kötü durumlardan koruma” anlamında kullanılmıştır. *sakla-:* Elinde bulundurmamak, tutmak (Gülensoy, 2007: 720). Köken itibariyle Türkçe bir fiildir ve metinde toplam 1 kez kullanılmıştır.

“Her kim bu elli harfi okısa Hak Te’âlâ anı kıyâmet işlerinden **saklaya.**”

10.Dinî İçerik Bildiren Fiiller

namâz kıl-: *namâz kıl-* fiili Farsça *namâz* sözcüğü ile Türkçe kökenli *kıl-* yardımcı fiilinin bir araya gelmesiyle oluşmuş birleşik bir fiildir. Metinde toplam 4 kez kullanılmıştır.

“Her kim Hak Te’âlâ’nun ni’metin yise **namâz kılrsa** anın ni’meti artar.”

“Dahı peygamberi Hak bilse **namâz kılrsa** Hak Te’âlâ tamuyıla anın arasında yitmiş bin rahmet perdesin kıla.”

şükrlle-: *şükrlle-* fiili metinde “şükür etmek, teşekkür etmek” anlamında kullanılmıştır. Arapça kökenli *şükrl* sözcüğüne *-la* isimden fiil yapım ekinin getirilmesiyle oluşmuş türemiş bir fiildir. Köken itibariyle Arapça bir fiildir. Metinde toplam 1 kez kullanılmıştır.

“Her kim ni‘mete **şükrlmese** ol ni’met andan alınur.”

namâza gir-: *namâza gir-* fiili metinde “namâza başlamak” anlamında kullanılmıştır. Farsça kökenli *namâz* sözcüğü ile Türkçe kökenli *gir-* fiilinin bir araya gelmesiyle oluşmuş fiildir. Metinde toplam 1 kez kullanılmıştır. *namâza gir-* fiili günümüzde standart Türkçede kullanım dışında kalmıştır.

“Her kişi kim **namâza girse** Allâhuekber dise yaÖnî ilâhî ekber ben ma’siyet denizine düştümse sen ihrâc eyle.”

rahmet kıl- *rahmet kıl-* fiili Arapça kökenli *rahmet* sözcüğü ile Türkçe kökenli *kıl-* fiilinin bir araya gelmesiyle oluşmuş fiildir. Fiil, metinde “Allah’ın yapılan ibadetler karşısında kullara verdiği mükâfat” anlamında kullanılmıştır. Metinde 4 kez geçmiştir.

“Kandan **rahmet kılam.**”

“Dahı peygamberi Hak bilse namâz kılsa Hak TeÖâlâ tamuyıla anun arasında yitmiş bin **rahmet** perdesin **kıla.**”

bağışla- *bağışla-* fiili Farsça kökenli *bağış* sözcüğünden *-IA* isimden fiil yapım eki ile türemiş bir fiildir. Metinde “günahları affetmek” anlamında kullanılmıştır. Toplam 2 kez geçmiştir.

“Neyi **bağışlayayın.**”

“Anda rahmet kıl ve andan uçmağı **bağışlagıl.**”

tap- *tap-* fiili metinde “Allah’a inanmak” anlamında kullanılmıştır. Köken itibariyle Türkçe bir fiil olup toplam 1 kez geçmiştir.

“İyyâ ke na’büdü yaÖni sana **taparuz.**”

imân getir- *imân getir-* fiili metinde Arapça kökenli *imân* sözcüğü ile Türkçe kökenli *getür-* fiilinin bir araya gelmesiyle oluşmuş birleşik fiildir. Metinde “İslam dininin gereklerini yapmak” anlamında kullanılmıştır. Metinde toplam 1 kez kullanılmıştır.

“Her kim ki sıdkıla ihlâsıla **imân getirse** dahı peygamberi Hak bilse namâz kılsa Hak Te’âlâ tamuyıla anun arasında yitmiş bin rahmet perdesin **kıla.**”

gir- *gir-* fiili metinde sıralanan “cehennem adlarından birine dahil olmak” anlamında kullanılmıştır. Sözü edilen cehennem adlandırmaları ise şöyledir: *cahûm*, *hâviye*, *zakkum*, *şirk*, *lezâ*, *firâk*. *gir-* fiili ise sözü edilen cehennemlerden birinin içinde olmak, anlamını taşımaktadır. Köken itibariyle Türkçe bir fiil olup metinde toplam 6 kez geçmiştir.

“elhamdü sûresin okıyan cahîme **girmeye.**”

“elhamdü sûresin okıyan hâviyeye **girmeye.**”

“elhamdü sûresin okıyan zakkuma **girmeye.**”

“elhamdü sûresin okıyan şirke **girmeye.**”

“elhamdü sûresin okıyan lezâya **girmeye.**”

“elhamdü sûresin okıyan firâka **girmeye.**”

okı- *okı-* fiili metinde “zikretmek, bir duayı veya bir kelimeyi seslendirmek” anlamında kullanılmıştır. Köken itibariyle Türkçe bir fiil olmakla beraber metinde toplam 14 kez geçmiştir.

“Hak TeÖâlâ Tevrît ve İncıl’de ve Zebûr’da her ne kim zikr itdise mecmûÖı KurÖân’dur kim Fatıha’yı sıdkıla **okıya.**”

“Namâz biş vaktdür kim ki bu biş harfi **okısa** namâzda taksırlığı olsa bu biş harf hürmetine Hak Te’âlâ anı **Öafv** eyleye.”

sevâb bul-: Metinde *sevâb bul-* fiili “yapılan bir ibadet karşılığında mükâfat görmek” anlamında kullanılmıştır. Arapça kökenli *sevab* sözcüğü ile Türkçe kökenli *bul-* fiilinin bir araya gelmesiyle oluşmuş birleşik bir fiildir. Metinde toplam 7 kez geçmiştir.

“Kim ki bu kırk iki harfi okısa kırk iki yıl mikdârı Hak Te’âlâ’ya **Öibâdet** itmişçe **sevâb bula**.”

“Her kim bu toksan tokuz harfleri okısa Hak Te’âlâ’nun toksan tokuz isimlerin zikr itmişçe **sevâb bulsa** ya’nî şeksiz şübhesüz ehl-i cennetdür.”

11. Miktar Bildiren Fiiller

art-: *art-* fiili metinde “nicelik olarak fazlalaşma” anlamında olup miktar bildiren bir fiil olarak kullanılmıştır. *art-*: Çoğalmak (Gülensoy, 2007: 80). Köken olarak Türkçe bir fiildir ve metinde toplam 2 kez geçmiştir.

“Her kim Hak te’âlânun ni’ metin yise namâz kılsa anun ni’ meti **artar**.”

“en’ amte ‘aleyhim ni’ metlerini anlarun üzerine **arturdun**.”

kat-: *kat-* fiili metinde “nicelik olarak üzerine eklemek” anlamında kullanılmıştır. *kat-*: Ekleme, ilave etmek, karıştırmak (Gülensoy, 2007: 474). Köken olarak Türkçe bir fiildir. Metinde toplam 9 kez geçmiştir.

“On harfi sekize **katsan** on sekiz olur.”

“Otuzı on iki **katsan** kırk iki harf olur.”

Sonuç

Eserde ulaşılan fiiller toplam 11 başlık altında değerlendirildi. Fatıha Tefsiri’nde toplam incelenen toplam fiillerin 3 tanesi izah bildiren fiiller, 2 tanesi algı bildiren fiiller, 4 tanesi psikolojik durum bildiren fiiller, 8 tanesi iletişim bildiren fiiller, 4 tanesi oluşum bildiren fiiller, 1 tanesi emir bildiren fiiller, 3 tanesi dönüşüm bildiren fiiller, 4 tanesi hareket bildiren fiiller, 16 tanesi durum bildiren fiiller, 10 tanesi dinî içerik bildiren fiiller, 2 tanesi ise miktar bildiren fiiller olarak tespit edilmiştir. Tespit edilen fiillerin semantik dağılımı Tablo-1’de gösterilmiştir.

Tablo-1

Fiillerin Semantik Dağılımı	Fiillerin Sayısı
İzah Bildiren Fiiller	3
Algı Bildiren Fiiller	2
Psikolojik Durum Bildiren Fiiller	4
İletişim Bildiren Fiiller	8
Oluşum Bildiren Fiiller	4
Emir Bildiren Fiiller	1
Dönüşüm Bildiren Fiiller	3
Hareket Bildiren Fiiller	4

Durum Bildiren Fiiller	16
Dinî İçerik Bildiren Fiiller	10
Miktar Bildiren Fiiller	2

Dinî içerik bildiren fiiller içerisinde yer alan “namâza gir-” fiili, “namâz kılmak” anlamında kullanılmıştır. “namâza gir-” fiilinin metinde farklı bir kullanım olduğu görülmüş olup günümüzde standart Türkçede kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Dinî içerik bildiren fiiller içerisinde yer alan “şükrele-” fiili “şükür etmek” anlamında kullanılmıştır. “şükrele-” fiilinin metinde farklı bir kullanım olduğu görülmüş olup günümüzde standart Türkçede kullanılmadığı tespit edilmiştir.

İletişim bildiren fiiller içerisinde “kığır-” fiili Eski Anadolu Türkçesi döneminde “çağırma” anlamında varlığını sürdürürken günümüzde standart Türkçede bu fiil kullanılmamaktadır.

Durum bildiren fiiller içerisinde “doğru yolu göstermek” anlamında kullanılan “kulaguzla-” fiilinin günümüzde standart Türkçede kullanılmadığı görülmüştür.

Dinî içerik bildiren fiiller içerisinde yer alan “yapılan bir ibadet karşılığında mükâfat görmek” anlamında kullanılan “sevâb bul-” fiilinin günümüzde standart Türkçede kullanılmadığı görülmüştür.

Tespit edilen fiiller; izah bildiren fiiller *beyân eyle-, rivâyet id-, demek ol-*; algı bildiren fiiller *işit-, bil-*; psikolojik durum bildiren fiiller *yüzi düş-, kork-, sevin-, ağla-*; iletişim bildiren fiiller *eyd-, kığır-, sor-, di-, söyle-, it-, cevab vir-, mektûb gönder-*; oluşum bildiren fiiller *yarat-, in-, nâzil ol-, gönder-*; emir bildiren fiiller *buyur-*; dönüşüm bildiren fiiller *kızdur-, ol-, ir-*; hareket bildiren fiiller *düş-, vir-, yi-, yaz-*; durum bildiren fiiller *ol-, terk it-, kop-, al-, eyle-, sığın-, başla-, dile-, kulaguzla-, kıl-, yas tud-, azdur-, âciz kal-, tur-, minnet it-, sakla-*; dinî içerik bildiren fiiller *namâz kıl-, şükrele-, namaâza gir-, rahmet kıl-, başışla-, tap-, iman getir-, gir-, okı-, sevab bul-*; miktar bildiren fiiller *art-, kat-* şeklindedir. Analiz edilen fiiller Tablo-2’de belirtilmiştir.

Tablo-2

Fiillerin Semantik Dağılımı	Fiiller
İzah Bildiren Fiiller	<i>beyân eyle-, rivâyet id-, demek ol-</i>
Algı Bildiren Fiiller	<i>işit-, bil-</i>
Psikolojik Durum Bildiren Fiiller	<i>yüzi düş-, kork-, sevin-, ağla-</i>
İletişim Bildiren Fiiller	<i>eyd-, kığır-, sor-, di-, söyle-, it-, cevab vir-, mektûb gönder-</i>
Oluşum Bildiren Fiiller	<i>yarat-, in-, nâzil ol-, gönder-</i>
Emir Bildiren Fiiller	<i>buyur-</i>
Dönüşüm Bildiren Fiiller	<i>kızdur-, ol-, ir-</i>
Hareket Bildiren Fiiller	<i>düş-, vir-, yi-, yaz-</i>
Durum Bildiren Fiiller	<i>ol-, terk it-, kop-, al-, eyle-, sığın-, başla-, dile-, kulaguzla-, kıl-, yas tud-, azdur-, âciz kal-, tur-, minnet it-, sakla-</i>

Dinî İçerik Bildiren Fiiller	<i>namâz kıl-, şükürle-, namâza gir-, rahmet kıl-, bağışla-, tap-, iman getir-, gir-, okı-, sevab bul-</i>
Miktar Bildiren Fiiller	<i>art-, kat-</i>

Fiiller içerisinde en çok durum fiilleri yer almaktadır. Durum fiilleri içerisinde en çok kullanım sıklığına sahip olan fiil ise “ol-” fiilidir. “ol-” fiili isimlerle birlikte yardımcı fiil görevinde kullanılmış olup durum bildirmektedir. Metin dinî içerikli olmasına rağmen anlamına göre en çok kullanılan fiil türü durum bildiren fiillerdir. “ol-” fiili yardımcı fiil olarak kullanıldığı için farklı başlıklar içerisinde yer almıştır.

Durum bildiren fiillerden sonra en çok kullanılan fiil türü dinî içerik bildiren fiillerdir. Dinî içerik bildiren fiiller içerisinde en fazla kullanım sıklığına sahip olan fiil “okı-” fiilidir. Eserin tefsir niteliğinde olması sebebiyle metin içerisinde dua ve bahsedilen harflerin okunmasından söz edilmiştir. Fiiller içerisinde en az kullanılan fiil türü emir bildiren fiillerdir. “buyur-” fiili metin içerisinde kullanım sıklığı ise 7’dir. Metin içerisinde 114 adet basit fiil, 87 adet türemiş fiil ve 64 adet birleşik fiil sayısına ulaşılmıştır.

Fiillerin kökenleri Türkçe, Arapça ve Farsça dillerine aittir. Arapça+Türkçe ve Farsça+Türkçe olmak üzere iki ayrı kökenli sözcüğün birleşmesinden oluşan fiillerin olduğu da görülmüştür. Tespit edilen fiillerin etimolojik dağılımı Tablo-3’te gösterilmiştir.

Tablo-3

Fiillerin Semantik Dağılımı	Türkçe	Arapça	Farsça	Arapça+Türkçe	Farsça+Türkçe
İzah Bildiren Fiiller	<i>dimek ol-</i>			<i>beyân eyle-, rivâyet id-</i>	
Algı Bildiren Fiiller	<i>işit-, bil-</i>				
Psikolojik Durum Bildiren Fiiller	<i>yüzü düş-, kork-, sevin-, ağla-</i>				
İletişim Bildiren Fiiller	<i>eyd-, kıştır-, sor-, di-, söyle-, it-</i>			<i>cevab vir-, mektûb gönder-</i>	

Oluşum Bildiren Fiiller	<i>yarat-, in-, gönder-</i>			<i>nâzil ol-</i>	
Emir Bildiren Fiiller	<i>buyur-</i>				
Dönüşüm Bildiren Fiiller	<i>kızdur-, ol-, ir-</i>				
Hareket Bildiren Fiiller	<i>düş-, vir-, yi-, yaz-</i>				
Durum Bildiren Fiiller	<i>ol-, kop-, al-, eyle-, sığın-, başla-, dile-, kulaguzla-, kıl-, yas tud-, azdur-, tur-sakla-</i>			<i>terk it-, âciz kal-, minnet it-</i>	
Dinî İçerik Bildiren Fiiller	<i>tap-, gir-, okı-,</i>	<i>şükrl-</i>	<i>başısla-</i>	<i>rahmet kıl-, iman getir-, sevab bul-</i>	<i>namâz kıl-, namâza gir-,</i>
Miktar Bildiren Fiiller	<i>art-, kat-</i>				

Kaynaklar

- Akalın, Ş. (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Datlı, D. (2015). Risâletü'n-Nushiyye'nin Birleşik Fiil Örgüsü. *Turkish Studies*, 10/8, 795-818.
- Erdem, M. (2007). Oğuz Grubu Türk Lehçelerinde İletişim Fiilleri. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 4/2, 94-103.

- Gülensoy, T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Koç, F. (2019). *Hacı Bektâş-ı Velî'nin Eserlerinde Söz Varlığı*, Doktora Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi:
- Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özcan, H. (2008). Hacı Bektâş-ı Velî'nin Fatıha Tefsiri. *Milli Folklor Dergisi*, 20/80
- Özcan, H. (2012). *Hünkar'ın Fatıha Tefsiri*. İstanbul: Ufuk Yayınları.
- Özkan, A. (2013). Mehekkü'l-İlim Ve'l-Ulemâ İsimli Eserde Birleşik Fiiller. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 34, 11-45.
- Parlatır, İ. (2014). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara: Yargı Yayınevi.
- Şahin, H. (2001). Kutadgu Bilig'de Tasvirî Fiiller. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2/2, 95-105.
- Şirin, H. (2016). *Eski Türk Yazıtları Söz Varlığı İncelemesi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yaylagül, Ö. (2005). Türk Runik Harfli Metinlerde Mental Fiiller. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 2/1, 17-51.

